

Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeğinin Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

The Adaptation Attitudes About Romance and Mate Selection Scale: Validity and Reliability

Hüdayar CİHAN GÜNGÖR¹, Müge YILMAZ² ve Seher BALCI ÇELİK³

Öz: Bu araştırmada Cobb, Larson ve Watson (2003) tarafından geliştirilen Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği (REST)'nin Türkçe'ye uyarlanması, geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda ölçek 2007-2008 öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi (n=193) ve Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesinde (n=281) öğrenim gören 474 öğrenciye uygulanmıştır. REST Ölçeği'nin yapı geçerliğini belirlemek için temel bileşenler analizi kullanılarak faktör analizi yapılmış ve varimax eksen döndürme tekniği uygulanmıştır. Yirmisekiz maddelik ölçeğin, 'Yalnız ve Tek Doğru', 'Aşk Yeterli', 'Beraber Yaşama', 'Tam Güven', 'İdealleştirme', 'Çaba Göstermeme', 'Zıt Kutuplar' olmak üzere yedi alt faktörde toplandığı ve toplam varyansın % 49.84'ünü açıkladığı görülmüştür. Ölçeğin güvenilirliği iki yöntemle saptanmıştır. İlk olarak Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı hesaplanmış ve $\alpha=.65$ olarak bulunmuştur. REST Ölçeği'nin alt ölçeklerinin içtutarlık katsayıları ise .33 ile .98 aralığında değişmektedir. İkinci olarak iki hafta ara ile yapılan test-tekrar test yöntemi sonucu Pearson korelasyon katsayısı .61 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara dayalı olarak ölçeğin yedi alt boyuttan oluştuğu, 28 madde ve dört çeldirici maddeyi içeren 32 maddelik bir ölçek olduğu görülmüştür. REST Ölçeği'nin bekar üniversite öğrencileri için geçerli ve güvenilir sonuçlar verdiği bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: eş seçimi, eş seçimi mitleri, üniversite öğrencisi, sınırlandırıcı inanç, romantizm ve eş seçimi tutum ölçeği

Abstract: In this research, it was aimed to investigate the adaptation of Attitudes About Romance and Mate Selection Scale (ARMSS) which was developed by Cobb, Larson and Watson (2003), and to examine the validity and reliability of scale. It was administered to the 474 students attending to Education Faculty of Ondokuz Mayıs University (n=193) and Gazi Education Faculty of Gazi University (n=281) during the academic year of 2007-2008. A principal components factor analysis with varimax rotation was conducted in order to determine the construct validity of ARMSS. The factor analysis showed that there were seven factors explaining 49.84 % of total variance of the specified for the 28-items Turkish form of the scale. These factors were called "One and Only", "Love is enough", "Cohabitation", "Complete Assurance", "Idealization", "Ease of effort", "Opposite Complements". Reliability of the scale was determined in two ways. First, The Cronbach Alpha coefficient regarding the internal consistency as .65. Following were Cronbach-alpha internal consistency coefficient of subscales vary between .33 and .98. Second, The scale was administered twice over a 2 week period in order to identify the stability coefficient; Pearson correlation coefficient was calculated to be $r=.61$. Therefore, it can be said that the 32 items (28-items and 4-items distracter) form of the scale, gives valid and reliable measures to determine single university students.

Keywords: mate selection, mate selection myths, university students, constraining beliefs, attitudes about romance and mate selection scale.

Günümüz toplumlarında giderek artan boşanma oranlarıyla birlikte evlilik bağına güçlendiren evlilik öncesi faktörler üzerinde daha fazla durulmaya başlanmıştır. Evlilik öncesi faktörlerden biri de eş

seçimine ilişkin inançlardır. Eş seçimi birey için hem önemli hem de zor bir süreçtir. Bu seçimde bireyin sahip olduğu inançlar önemlidir. İnançlar, duyguları ve davranışları etkiler ve bu durum da ilişkideki

Yazar Notu: 10. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresinde Sözel Bildiri Olarak Sunulmuştur.

¹ Yrd. Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi, Kayseri, e-posta: hudayarcg@yahoo.com

² Yrd. Doç. Dr., OMÜ Eğitim Fakültesi, Samsun, e-posta: mugesenol@yahoo.com

³ Doç. Dr., OMÜ Eğitim Fakültesi, Samsun, e-posta: balseher@yahoo.com

doyum düzeyini belirler (Cobb, Larson ve Watson, 2003). Eş seçimiyle ilgili sınırlandırıcı inançlar; kişinin ne zaman kiminle evleneceğiyle ilgili seçimlerini, uygun bir eş bulma konusunda gösterilen çabaları, eş seçimiyle ilgili problemler için alternatif çözüm yollarını sınırlandıran ve engelleyen kişisel inançlar olarak ifade edilmiştir (Larson ve Holman, 1994; Larson, 2000).

Eş seçimine ilişkin mitlerden bahseden Larson (1988) miti, gerçek olduğuna dair bir kanıt olmamasına rağmen, yaygın olarak kabul edilen inanç olarak tanımlar. Evliliğe hazırlanma ve eş seçimiyle ilgili mitler, evlilik doyumunu yordayan evlilik öncesi faktörler arasında yer almaktadır. Bireyin popüler yayınlardan, televizyon programlarından, filmlerden, arkadaş ve akrabalarından edindiği bilgiler ile kendi sınırlı tecrübelerinden çıkardığı sonuçlar ve doğru bilginin yanlış yorumlanmasının evliliğe yönelik mitlerin oluşumunu sağlayan kaynaklar olduğu görülmüştür.

Mitleri destekleyecek hiçbir bilimsel kanıt olmamasına rağmen, birçok insan bunlara inanır. “Sevgi yeterlidir”, “Birlikte yaşama bizi evliliğe hazırlar” ve “Evlenilecek muhteşem kişiyi bulana kadar evlenmemeliyim” gibi mitler bireyin kendini, eşini veya evlilik konusundaki kararlarını çok fazla sorgulamamasına yol açtığından kişinin evlenmek için yanlış kişiyi seçmesine neden olabilmektedir (Larson, 2000).

Evliliklerdeki mutsuzluğun artışı ve onun ardından gelen olumsuz sonuçlar, başarısız evliliklerin nedenlerini incelemeyi zorunlu hale getirmiştir (Larson ve Holman, 1994). Araştırmalar gerçekçi olmayan evlilik inançlarının, yakın ilişkilerdeki doyumunu azaltma eğiliminde olduğunu göstermiştir (Eidelson ve Epstein, 1982; Larson, 1988; Kurdek, 1993). İnsanlar evlilik ilişkisine çok farklı beklentilerle ve inançlarla başlarlar. Gerçekçi olmayan evlilik beklentileri ve inançları evlilik ilişkisinde sorunlar yaşanmasına neden olur. Gerçekçi olmayan evlilik inançları, çarpıtılmış varsayımlara dayalıdır ve ilişkide daha düşük doyum yaşanmasına yol açmaktadır (Kurdek, 1993).

Larson (1992) eş seçimi konusunda bireylerin kabul ettikleri dokuz sınırlandırıcı inançtan bahseder. Bunlar: “**Yalnızca tek bir ideal eş vardır**”: Bu inanca sahip kişi, dünyada evlenebileceği tek ve yalnızca bir doğru kişi olduğunu düşünür. “**Mükemmel eş**”: Bu inanç evlenilecek mükemmel bir eş bulana kadar evlenmemeliyimi ifade eder. “**Mükemmel Ben**”: Bu inançtaki birisi gelecekte bir eş olarak kendimden kesinlikle emin olana kadar evlenmemeliyim şeklinde düşünür. “**Mükemmel ilişki**”: Bu inanç evlenmeden önce ilişkimizin devam edeceğini ispatlamalıyız şeklinde ifade edilir. “**Daha fazla gayret etmeliyim**”:

Bu inanç yeterince gayret sarfedersem evlenmek için seçtiğim kişiyle mutlu olabileceğimi ifade eder. “**Sevgi yeterlidir**”: Bu inançtaki bir kişi birisine aşık olmanın o kişiyle evlenmek için yeterli bir neden olduğunu düşünür. Evlilikte sevgi önemlidir, fakat tek başına yeterli değildir. “**Birlikte yaşamak**”: Bu inanç kişinin evlenmeden önce evleneceği kişiyle birlikte yaşarsa, evlilikte mutlu olma şansını artırabileceğidir. “**Tamamlayıcı olmayan**”: Bu inançtaki bir kişi, kişisel özellikleri kendisinden farklı olan birisini evlenmek için seçmelidir düşüncesine sahiptir. “**Seçim yapmak kolay olmalı**” mitinde bir eş seçmenin kolay olması gerektiğine ve eş seçiminin tesadüfen ve şans eseri olduğuna inanılır. Böyle bir kişi, evlenme amacıyla kişileri birbirine yaklaştıracak çeşitli sosyal ortamlara ve etkinliklere katılma ve hazırlık yapmayı düşünmek yerine, ilk görüşte aşık olmayı ve şans eseri bir yerlerde karşılaşmayı bekler.

Priest, Burnett, Thompson, Vogel, ve Schvaneveldt (2009) ilişkilerdeki çözümlerin eş seçimiyle ilgili inançları nasıl etkilediğini incelemişlerdir. İkiyüztümlü bir üniversite öğrencisiyle yapılan çalışma, ilişkilerinde ayrılık yaşayan ve yaşamayanlar arasında önemli farklılıklar olduğunu göstermektedir. İlişkilerinde ayrılık yaşayan bireylerin eş seçimiyle ilgili mitleri daha az devam ettirdikleri bulunmuştur. Özellikle bu kişilerin, sevginin bir ilişkinin başarılı olmasında yeterli olduğu, kendileri ve partnerlerinin mükemmel olmaları gerektiği ve birlikte olabilecekleri yalnızca tek doğru bir kişinin olduğuna ilişkin inançlarına daha fazla sahip oldukları bulunmuştur. Çok fazla ayrılık yaşayan bireylerin, sevginin bir ilişkinin başarılı olması için yeterli olacağına ve kendisinden farklı özelliklere sahip bireylerin birbirini tamamlayacağına ilişkin inançlarının daha az olduğu görülmüştür. Kadınlar, bir ilişkide çok fazla çaba göstermenin bir ilişkinin başarılı olması için gerekli olduğuna erkeklerden daha fazla inanmaktadırlar. Evli veya nişanlı olan bireylerin, bekar bireylerle karşılaştırıldığı zaman, bir eş seçmenin kolay olması gerektiği ve sevginin bir ilişkide başarılı olmak için gerekli olduğuna dair inançlarının daha az olduğu gözlemlenmiştir. Bu çalışmada, bireyler ne kadar fazla ilişki tecrübesine sahiplerse, eş seçimiyle ilgili gerçekçi olmayan inançlarını daha az devam ettirdikleri görülmüştür.

Evlilik konusunda üniversite öğrencilerinin gerçekçi olmayan ve aşırı romantik inançlarını değiştirmede bütünleştirici öğretim tekniklerinin etkililiğinin incelendiği bir çalışmada hem deney hem de kontrol grubundaki erkeklerin, kadınlara göre daha yüksek oranda gerçekçi olmayan ve romantik inançları devam ettirdikleri, bu inançların değişime karşı daha dirençli oldukları bulunmuştur (Sharp ve Ganong, 2000). Hiç evlenmemiş

üniversite öğrencilerinin evlilik konusundaki mitlerine ilişkin inançlarının incelendiği çalışmada, kadınların erkeklere göre daha az sayıda evlilik miti işaretledikleri böylece kadınların erkeklere göre evlilik rolüne daha hazırlıklı oldukları ifade edilmiştir. Aynı şekilde daha az romantik öğrencilerin, romantik öğrencilere göre; evlilik-aile kursunu tamamlayan öğrencilerin tamamlamayan öğrencilere göre daha az evlilik miti işaretledikleri bulunmuştur (Larson, 1988).

Stinnett (1969) ve Greenberg ve Nay (1982) üniversite öğrencilerinin evlilik konusundaki mitlerine ilişkin inançları konusundaki bilgi elde etmenin en az üç nedenden dolayı önemli olduğunu vurgulamışlardır. İlki öğrencilerin evlilik mitlerine ilişkin inançlarının şu anda bilinmemesi, ikincisi bir kişinin evlilik konusundaki inançları onun eş seçimini, evlenme yaşını, evlilik beklentilerini, evlilikteki davranışlarını ve sonuçta evlilik doyumunu önemli düzeyde etkileyecektir. Üçüncüsü evlilikteki mitlere ilişkin inançların tanımı, aile yaşam eğitiminin içeriğinin belirlenmesine yardım edecektir.

Yurtdışı literatüre bakıldığında, bu konuda hazırlanmış bazı ölçme araçlarına rastlanmaktadır. A Belief Pattern Scale for Measuring Attitudes Toward Romanticism (Romantizm'e karşı tutumları ölçen bir inanç örüntü ölçeği) (Gross, 1944), Assessment of Wife Assault with the Conflict Tactics Scale: Using Couple Data to Quantify the Differential Reporting Effect (Çatışma Taktikleri Ölçeği İle Eş Tecavüzlerinin Değerlendirilmesi: Farklılık gösteren kayıtları (raporları) ölçmek için çift verisinin kullanımı) (Browning ve Dutton, 1986), Marital Intimacy Needs Questionnaire: Preliminary Report (Evlilikte yakınlık gereksinimleri anketi: Ön Raporu) (Bagarozzi, 1997), Measuring Dyadic Adjustment: New Scales for Assessing the Quality of Marriage and Similar Dyads (Çift Uyumu Ölçümü: Evli ve benzer çiftlerin nitelik değerlendirmesi için yeni ölçekler) (Spanier, 1976) bunlar arasında yer almaktadır.

Ülkemizde yapılan yakın ilişkilerle ilgili çalışmalar incelendiğinde, karşı cinsle olan ilişkileri değerlendirmeye yönelik pek çok ölçek (Büyükaşahin ve Hovardaoğlu, 2004; Kalkan, 2006; Kışlak-Tutarel, 2002; Sakallı ve Curun, 2001; Sümer ve Güngör, 1999; Vural ve Temel, 2007) olduğu görülmektedir. Ancak, eş seçimindeki sınırlandırıcı inançları ölçen bir araç bulunmamaktadır. Bu açıdan ele alındığında, bu amaca yönelik olarak kullanılacak bir ölçme aracının Türkiye'deki alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmüş ve bu çalışmada Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması, geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılması amaçlanmıştır.

Orijinal Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği (REST)'nin Psikometrik Özellikleri

REST ölçeği eş seçimi konusundaki sınırlandırıcı inançları ölçmek için Cobb, Larson ve Watson (2003) tarafından geliştirilmiştir. 32 maddeden oluşmakta ve 7'li Likert tipi "Oldukça Katılmıyorum (1), "Oldukça Katılıyorum (7)" arasında değişen bir dereceleme göre cevaplandırılmaktadır. Ölçek daha önce hiç evlenmemiş, bekar üniversite öğrencilerine uygulanmıştır. Ölçekteki puanlar, maddelere verilen cevapların değerleri toplanarak hesaplanmaktadır. Ölçek 8 faktörlü bir yapı göstermekte olup, 8. faktör 4 çeldirici maddeyi içermektedir. Böylece ölçekteki çeldirici maddeler hariç ölçek 28 maddeden ve 7 alt boyuttan (Yalnız ve tek doğru, Aşk yeterli, Beraber yaşama, Tam güven, İdealleştirme, Çaba göstermeme, Zıt kutuplar) oluşmaktadır. Ölçeğin 1, 9, 20 ve 30. maddeleri çeldirici maddeler olup, puanlama sürecinde hesaplanmamaktadır. Aynı zamanda ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarında da bu çeldirici maddeler herhangi bir işleme tabi tutulmamıştır. REST ölçeğinin yapı geçerliği için, temel bileşenler analizi yapılarak, varimax döndürme uygulanmıştır. Toplam varyansın % 62.4'ünü açıklayan, 8 faktörlü bir yapı tanımlanmıştır. Bu çalışmada benzer ölçek geçerliği için, REST Ölçeği ile Sprecher ve Metts (1989) tarafından geliştirilen Romantik İnançlar Ölçeği toplam puanları arasındaki ilişkiye bakılmış ve iki ölçek arasındaki korelasyon katsayısının .45 düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur. Aynı zamanda REST Ölçeğinin sosyal beğenirlikten etkilenip etkilenmediğine bakmak için Crowne-Marlowe (1964) tarafından geliştirilen Sosyal Beğenirlik Ölçeği uygulanmış ve iki ölçek arasındaki korelasyon katsayısının -.08 düzeyinde anlamlı olmadığı bulunmuştur. Ölçeğin içtutarlığı için Cronbach alfa katsayısı $\alpha = .88$ bulunmuş olup, yedi alt boyutun Cronbach alfa katsayıları .98 ile .64 arasında değiştiği görülmüştür. İki hafta ara ile yapılan test tekrar test güvenilirliği, ölçeğin tümü için .90 bulunmuş olup, yedi alt boyutun ise .59 ile .92 arasında değişen korelasyon katsayısı elde edilmiştir.

Yöntem

Araştırma Grubu

Araştırma grubunu, 2007-2008 öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi (n=193) ve Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesinde (n=281) 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören öğrenciler (n=474) oluşturmuştur. Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde % 54.1 kız (n=256) % 45.9'u erkek (n=218) öğrencidir. Çalışma grubundaki öğrencilerin yaş ranjı 18-22 arasında olup yaş ortalaması 20'dir.

REST Ölçeğinin Türkçe'ye Çevirisi

REST Ölçeği öncelikle psikolojik danışma alanında uzman dört kişi tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Yapılan bu çeviriler, hem Türkçe'ye hem de İngilizce'ye hakim bir psikolojik danışman tarafından kontrol edilerek, maddelere son şekli verilmiştir. Aynı zamanda Türk diline olan uygunluğu için bir Türk dili uzmanına da kontrol ettirilmiştir. Böylece ölçek uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Verilerin Analize Hazırlanması

Analizin ilk aşamasında eksik değer analizi yapılmıştır. Maddelerin hiçbirinde eksik gözlemlerin oranı % 5'i geçmediğinden ve Little'nin Missing Completely at Random (MCAR) testi: $\chi^2_{490} = 455.129$, $p = .87$ olduğundan veri setindeki eksik gözlemlerin tamamen rastgele eksik yapıda olduklarına karar verilmiş ve toplam 34 eksik değer için expectation maximization (EM) yöntemi kullanılarak atama yapılmıştır. İkinci aşamada, değişkenlerin her birinde (univariate) ve bileşimlerinde (multivariate) aykırı gözlem incelemesi yapılmıştır. Toplam beş maddede 27 aykırı gözleme rastlanmış ve bu gözlemlere ait değerler veri setinden çıkarılmıştır ($Z_{.001} \geq 3,29$). Bu analiz SYSTAT LOGIT paket programında gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak analizler $n = 474$ kişi üzerinde yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi SPSS 15.0 programı kullanılarak yapılmıştır. REST Ölçeği'nin yapı geçerliği için faktör yapısını incelemek amacıyla betimleyici faktör analizi, faktörleştirme tekniği olarak da temel bileşenler analizi yapılmıştır. Analizlerde maddelerin faktör yükleri, açıklanan varyans oranları incelenmiştir. Birbiriyle ilişkili maddelerin bir araya gelerek bir faktör oluşturması ve faktörlerin daha kolay yorumlanabilmesi amacıyla Varimax eksen döndürme tekniği seçilmiştir. Ölçeğin güvenilirliği için Cronbach alfa katsayısı hesaplanmıştır ve test tekrar test tekniği uygulanmıştır.

Ölçeğin Puanlanması

Öğrencilerden ölçekte yer alan her bir durumun kendisine ne kadar uyduğunu 1-5 arasında derecelereyere göstermeleri istenmektedir. Maddelere verilen tepkiler, (5) Tamamen katılıyorum, (4) Katılıyorum, (3) Kararsızım, (2) Katılmıyorum, (1) Hiç katılmıyorum şeklinde derecelendirilmektedir. Ölçekteki, 10, 6, 29, 16 ve 24. maddeler tersten puanlanmaktadır. Ölçeğin 1, 9, 20 ve 30. maddeleri çeldirici maddeler olup, puanlama sürecinde hesaplanmamaktadır. Ölçek hem alt boyutlarda hem de toplamda bir puan vermektedir. Ölçeğin

toplamından alınabilecek en düşük puan 28, en yüksek puan ise 140'dır. Ölçekten düşük puan alınması eş seçimindeki sınırlandırıcı inanç düzeyinin düşüklüğüne, yüksek puan ise yüksekliğini ifade etmektedir. Ölçek hem bireysel hem de grup olarak uygulanabilmekte olup cevaplama süresi yaklaşık 15 dakikadır. REST Ölçeği'nin maddeleri Tablo-1'de verilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde REST Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

REST Ölçeği'nin Geçerliğine İlişkin Bulgular

REST Ölçeği'nin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla temel bileşenler analizi kullanılarak Açıklayıcı Faktör analizi yapılmış ve varimax eksen döndürme tekniği uygulanmıştır. Temel bileşenler analizinden önce maddeler arasındaki kısmi korelasyonların ve korelasyon matrisinin faktör analizi için uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla Kaiser-Meyer Olkin (KMO) katsayısı hesaplanmış ve Bartlett Sphericity testi yapılmıştır. KMO ile hesaplanan örneklem uygunluk katsayısı .76 olarak yeterli düzeyde bulunmuştur. Bartlett testi sonuçları da anlamlı bulunmuştur ($\chi^2 = 4222.318$, $df = 496$, $p < .001$).

Yapılan faktör analizinde özdeğeri 1.00'den büyük ve toplam varyansın % 49.84'ünü açıklayan yedi alt faktör elde edilmiştir. Yapılan temel bileşenler analizine ait veriler Tablo-2'de verilmiştir.

Tablo-2'de görüldüğü gibi, ölçeğin 28 maddelik Türkçe formunda yer alan maddelere ilişkin hesaplanan faktör yük değerlerine bakıldığında bu değerlerin .31 ile .93 arasında değişim gösterdiği görülmektedir. Buna göre Beraber yaşama boyutu, .89 ile .93 arasında değişen dört maddeden oluşmakta ve varyansın % 3.68'ini açıklamaktadır. 4., 12., 19., 27. maddeler bu boyutta yer almaktadır. Yalnız ve Tek Doğru boyutu, .71 ile .80 arasında değişen iki maddeden oluşmakta ve varyansın % 1.63'ünü açıklamaktadır. 10. ve 25. maddeler bu boyutta yer almaktadır. Aşk Yeterli boyutu, .43 ile .69 arasında değişen altı maddeden oluşmakta ve varyansın % 2.32'sini açıklamaktadır. 2., 17., 3., 11., 18., 26. maddeler bu boyutta yer almaktadır. Çaba göstermeme boyutu, .41 ile .69 arasında değişen üç maddeden oluşmakta ve varyansın % 1.50'sini açıklamaktadır. 7., 23., 31. maddeler bu boyutta yer almaktadır. İdealleştirme boyutu, .51 ile .70 arasında değişen dört maddeden oluşmakta ve varyansın %1.77'sini açıklamaktadır. 6., 14., 22. ve 29. maddeler bu boyutta yer almaktadır. Zıt kutuplar boyutu, -.55 ile -.83 arasında değişen dört maddeden

Tablo.1 Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği (REST) 'nin maddeleri

Madde	
1.	Çoğu yaşlıtlarım gibi, ben de bir gün evleneceğimden eminim.
2.	Benim için gerçek olan tek bir aşk vardır, o da evleneceğim kişiyle olan aşktır.
3.	Birbirimize karşı hissettiğimiz sevgi, evlenmek için yeterli bir neden olmalıdır.
4.	Evlilik öncesi birlikte yaşamak, mutlu evliliği sürdürebilme şansımızı arttıracaktır.
5.	Evliliğimin iyi yürüyeceğinden kesin olarak emin olmalıyım ki, sevgilimle evlenmeyi düşünebileyim.
6.	Sevdiğim kişi benim için tamamıyla ideal olmasa bile onunla evlenirim.
7.	Evlenilecek doğru kişiyi bulma, çabadan daha çok bir şans işidir.
8.	Birbirine aşırı derecede benzer olan çiftlerin ilişkileri çok sıradan ve sıkıcıdır.
9.	İnsan hayatta bir kez evlenir.
10.	Dünyada mutlu bir evlilik yapabileceğim birçok kişi var.
11.	Birbirimize duyduğumuz aşk, mutlu bir evlilik yürütmek için yeterli olmalıdır.
12.	Evlilik öncesi birlikte yaşarsak, evliliğimizde daha mutlu olacağımıza inanıyorum.
13.	Evlenmeden önce iyi bir eş olacağımdan tamamen emin olmalıyım.
14.	İlişkimizdeki her şey beni memnun etmiyorsa, sevgilimle evlenmemeliyim.
15.	Yeterince uzun süre beklersem, evleneceğim doğru kişi bir gün karşıma çıkar.
16.	Evlenmeye karar verdiğim zaman, partnerimle benzer özelliklere sahip olmak benim için önemlidir.
17.	Ruh ikizimi bulduğum zaman, partnerimle benzer özelliklere sahip olmak benim için önemlidir.
18.	Birbirimizi sevdiğimiz sürece, evliliğe giden yolumuzda hiçbir engelin durmasına izin vermemeliyiz.
19.	İlişkimizi denemenin bir yolu olarak, evlenmeden önce birlikte yaşamak bizim için iyi bir fikirdir.
20.	Her insan benim evlilik beklentilerime cevap veremez.
21.	İlişkimizin zaman içinde yeterince güçlü olduğunu ispat edinceye kadar, sevgilimle evlenmek için beklemeliyim.
22.	Evleneceğim doğru kişiyi bulabilmek benim kontrolümde olan bir şey değildir.
23.	Gelecekteki eşim ve ben evlenmeden önce çok iyi bir arkadaş olmalıyız.
24.	Birçok yönden bana benzeyen biriyle evlendiğimde ilişkimiz daha güçlü olacaktır.
25.	Dünyada evlenebileceğim 'sadece bir ve tek' doğru insan var.
26.	Ancak bir aptal, çok sevdiği biriyle evlenmekten kaçır.
27.	Evlenmeden önce birlikte yaşama, evliliğimizin nasıl gideceğini test etmenin iyi bir yoludur.
28.	Evlenmeden önce evliliğe tamamen hazır olana kadar beklemeliyim.
29.	Benim ihtiyaçlarımın hepsine cevap vereceğinden emin olmasam bile yine de sevgilimle evlenirdim.
30.	Dünyanın bir yerinde benim için uygun olan evlenmem gereken bir eş vardır, ben de başkaları için öyleyimdir.
31.	Evlenmek çok çabalamadan, doğal olarak gelişen bir süreçtir.
32.	Benim kişilik özelliklerimin tam tersi özelliklere sahip birisiyle evlenmemeliyim.

oluşmakta ve varyansın %2.16'sini açıklamaktadır. 8., 16., 24. ve 32. maddeler bu boyutta yer almaktadır. Tam güven boyutu, .31 ile .74 arasında değişen beş maddeden oluşmakta ve varyansın % 2.74'ünü açıklamaktadır. 5., 13., 15., 21. ve 28. maddeler bu boyutta yer almaktadır.

REST Ölçeği 'nin Cinsiyet Farkı Açısından İncelenmesi

Araştırmaya katılan kız ve erkek öğrencilerin REST Ölçeği puan ortalamaları arasındaki fark bağımsız örneklem için t testi ile incelenmiştir. Tablo 3'de REST Ölçeği'nin yedi alt boyut ve toplam puan açısından cinsiyete göre ortalama ve standart sapma puanları verilmiştir.

Tablo 3'de REST Ölçeği'nin alt boyutları ve toplam puan açısından cinsiyete göre bir fark olup olmadığına bakmak için bağımsız örneklem için

t testi uygulanmıştır. Cinsiyete göre, "yalnız ve tek doğru" alt boyutu için ($n=501$, $t=2.17$, $p<.05$) kadınlar lehine bir farklılık bulunurken; "beraber yaşama" alt boyutu için ($n=501$, $t=-2.08$, $p<.05$) erkekler lehine bir farklılık bulunmuştur. Ölçeğin genelinden elde edilen toplam puana göre cinsiyet açısından bir fark olmadığı ($n=501$, $t=-.40$, $p>.05$) görülmektedir.

REST Ölçeği'nin Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Ölçeğin güvenirliliği iki yolla saptanmıştır. İlk olarak faktör analizi sonucu geçerli olarak ele alınan 28 maddenin aynı uygulamadaki verileri kullanılarak ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı hesaplanmış ve buna göre ölçeğin iç tutarlık katsayısı $\alpha=.65$ olarak bulunmuştur. Alt ölçeklerin Cronbach-alfa katsayıları da "yalnız ve tek doğru" boyutunun iç tutarlık katsayısı $\alpha=.40$, "aşk yeterli" boyutunun

Tablo.2 Temel Bileşenler Analizi Sonuçları

Maddeler	Beraber Yaşama	Yalnız ve Tek Doğru	Aşk Yeterli	Çaba Göstermeme	İdealleştirme	Zıt Kutuplar	Tam Güven
4.	.89	-.03	.03	-.03	-.06	-.03	-.01
12.	.93	-.01	.01	.02	-.03	-.01	.04
19.	.93	.25	.06	-.03	.00	.01	.04
27.	.93	.03	.04	-.00	.03	-.00	.04
2.	.11	.48	.29	-.11	-.06	-.01	.10
10.	-.03	.80	-.11	-.05	.09	.05	-.04
17.	-.12	.43	-.21	.26	.16	.05	.17
25.	-.03	.71	.29	.12	.03	.00	.06
3.	.13	-.02	.52	.00	-.07	.15	-.05
11.	.08	.01	.69	.01	.07	.02	.10
18.	.15	.25	.56	.03	-.01	.08	.17
26.	.13	.04	.57	-.00	-.12	-.01	-.05
7.	-.02	.10	-.08	.69	.06	-.15	.08
15.	.06	-.09	.10	.31	.00	.09	.01
23.	-.14	-.02	.14	.60	-.23	-.01	-.09
31.	.03	-.24	.12	.41	.03	.04	.02
6.	.02	.09	.18	-.24	.69	.03	.01
14.	.02	-.02	-.02	.18	.51	.02	.29
22.	-.00	-.09	.15	.17	.59	.06	.33
29.	-.12	.06	-.30	.08	.70	-.02	-.02
8.	.13	-.01	-.06	.19	.03	-.72	.05
16.	-.04	.00	-.09	-.03	-.11	-.73	-.15
24.	-.03	-.04	-.01	-.08	.04	-.82	-.08
32.	.06	-.05	.13	.19	-.09	-.55	.05
5.	-.00	.06	.10	-.03	.08	.10	.57
13.	-.02	.16	-.01	.01	.01	.10	.64
21.	.19	-.09	.13	.02	.10	-.01	.67
28.	-.12	-.01	.04	.03	.11	.08	.74
Açıklanan Varyans	3.68	1.63	2.32	1.50	1.77	2.16	2.44
Özdeğerler	4.07	1.66	2.20	1.29	1.25	2.06	3.41

$\alpha = .62$, “beraber yaşama” boyutunun $\alpha = .98$, “tam güven” boyutunun $\alpha = .63$, “idealleştirme” alt boyutunun $\alpha = .56$, “çaba göstermeme” boyutunun $\alpha = .33$ ve “zıt kutuplar” boyutunun katsayısı ise $\alpha = .71$ olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre REST Ölçeği'nin alt ölçeklerinin içtutarlık katsayıları .33 ile .98 aralığında değişmektedir. İkinci olarak test-tekrar test yöntemi uygulanmıştır. Ölçeğin kararlılık katsayısını bulmak amacıyla 181 kişiye ölçek iki hafta arayla uygulanmış ve Pearson korelasyon katsayısı $r = .61$ olarak bulunmuştur.

REST Ölçeği'nin içtutarlık katsayılarının ne derece yeterli olduğu konusunda incelenen literatür bulgularına göre farklı görüşler olduğu görülmektedir. Kline (2005) .90 civarındaki güvenilirlik katsayısının mükemmel, .80'i çok iyi, .70'i ise, yeterli olarak ifade etmektedir. Ona göre güvenilirlik katsayısının .50'nin altına düşmesi, gözlenen varyansın en azından yarısının seçkisiz hataya bağlı olduğu

anlamına gelmekte ve bu katsayılarla sahip ölçeklerin sonuçlarına güvenilemeyeceğini ifade etmektedir. Murphy ve Davidshofer (1998) standart zeka ve başarı testlerinde .95'in üzerinde, diğer testlerde ise .80 civarında güvenilirlik katsayıları elde edildiğini belirtmektedir. Ona göre testin güvenilirlik katsayısı .80 civarında olduğunda orta, .70'te düşük, .60'ın altında ise genellikle kabul edilemez düzeydedir.

Öte yandan Frary (2000) envanterlerin kullanım amaçlarına bağlı olarak güvenilirlik katsayılarının değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Personel seçme ya da teşhis koyma gibi bireysel değerlendirmeler söz konusu olduğunda ölçme araçlarının .80 ve üstü güvenilirlik katsayılarına sahip olması gerektiğini dile getirmektedir. Yazara göre elde birden fazla .60 - .79 civarında güvenilirliğe sahip ölçekler bulunması durumunda, bu ölçeklerin ortalaması kullanılmak kaydıyla yine bireysel değerlendirmeler yapılabilmektedir. .40 - .50 arasındaki güvenilirlik

Tablo.3 Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeğinden Elde Edilen Puanlar Açısından Cinsiyete İlişkin Sonuçlar

Alt Boyutlar	Erkek (n=230)		Kadın (n=271)		t	p
	\bar{x}	Ss	\bar{x}	Ss		
Yalnız ve Tek Doğru	12.84	2.56	13.35	2.64	2.17	.03*
Aşk Yeterli	14.90	2.69	14.51	2.88	-1.56	.12
Beraber Yaşama	9.77	4.72	8.90	4.70	-2.08	.04*
Tam Güven	15.80	2.55	15.96	2.56	.67	.50
İdealleştirme	13.16	2.95	13.38	2.77	.28	.39
Çaba Göstermeme	13.06	2.62	12.82	2.40	-1.06	.28
Zıt Kutuplar	9.27	2.83	9.55	2.95	1.06	.29
Toplam Puan	88.84	10.11	88.49	9.62	-40	.69

p< .05

katsayılarına sahip ölçeklerle bireysel değerlendirmeler yapmaktan ziyade gruplar arasındaki ortalama puan farklılıklarının belirlenmesinde kullanılmasının daha uygun olacağını ifade etmektedir. Bu bağlamda, düşük içtutarlık katsayılarına sahip alt ölçeklerin gruplar arası karşılaştırmalarda kullanılabileceğini söylemek mümkündür.

Bu bağlamda, güvenilirlik puanları açısından REST Ölçeğinin, alt ölçeklerinin bir bütün olarak bilimsel araştırmalarda gruplar arasındaki farklılıkların incelenmesinde kullanılabileceği, fakat bu aşamada mevcut envanterle bireysel değerlendirmeler yapmanın uygun olmayacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte bazı alt ölçeklerde düşük içtutarlık katsayısının elde edilmesinin nedenleri düşünüldüğünde, ilk olarak, alt boyutlardaki madde sayısının az olması söylenebilir. Nunnally (1978) en dar özelliklerin bile en az 10 maddeyle ölçülmesi gerektiğini belirtmektedir (Akt. Saunders ve Munro, 2001).

Karasar'a (1995) göre .50'den küçük katsayısı olan maddelerin güvenilirliğinden kuşku duyulmalı iken, Öner'e (1987) göre bu katsayı .30'un üzerinde olmalıdır. Bu açıdan araştırma bulguları değerlendirildiğinde, envanterdeki birkaç maddenin dışında, genelde maddelere ilişkin madde – toplam korelasyonlarının .20'nin üstünde olduğu söylenebilir.

Güvenirlik katsayılarını düşüren diğer bir neden ise, güvenilirliğin uygulama yapılan grubun özelliklerine bağlı olmasıdır. Bireyler ölçülen özellikte çok fazla değişim göstermiyorsa, bu özellikleri güvenilir şekilde ölçmek zorlaşmaktadır. Bu anlamda uyarlaması yapılan envanterin bazı boyutlarında düşük güvenilirlik katsayılarının elde edilmesi, grubun özelliğine bağlanabilir. Grubun homojen olması yanında öğrencilerin ilgili boyutta yaşadığı geçirmemesi sebepleri arasında sayılabilir.

Tartışma

Bu çalışmada, bekar bireylerin, eş seçimindeki sınırlandırıcı inançlarını belirlemeye yönelik olarak Cobb, Larson ve Watson (2003) tarafından geliştirilmiş olan REST Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması için geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapılması amaçlanmıştır. Çalışmada REST Ölçeği'nin yapı geçerliğini incelemek için temel bileşenler analizi kullanılarak faktör analizi yapılmış ve varimax eksen döndürme tekniği uygulanmıştır. 28 maddelik ölçeğin, “yalnız ve tek doğru”, “aşk yeterli”, “beraber yaşama”, “tam güven”, “idealleştirme”, “çaba göstermeme”, “zıt kutuplar” olmak üzere yedi alt faktörde toplandığı ve toplam varyansın % 49.84'ünü açıkladığı görülmüştür.

Ölçeğin güvenilirliği iki yolla saptanmıştır. İlk olarak ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı hesaplanmış ve buna göre ölçeğin iç tutarlık katsayısı $\alpha = .65$ olarak bulunmuştur. Alt ölçeklerin Cronbach-alfa katsayıları da “yalnız ve tek doğru” boyutunun iç tutarlık katsayısı $\alpha = .40$, “aşk yeterli” boyutunun $\alpha = .62$, “beraber yaşama” boyutunun $\alpha = .98$, “tam güven” boyutunun $\alpha = .63$, “idealleştirme” alt boyutunun $\alpha = .56$, “çaba göstermeme” boyutunun $\alpha = .33$ ve “zıt kutuplar” boyutunun iç tutarlık katsayısı ise $\alpha = .71$ olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre REST'in alt ölçeklerinin içtutarlık katsayıları .33 ile .98 aralığında değişmektedir. İkinci olarak test-tekrar test yöntemi uygulanmıştır. Ölçeğin kararlılık katsayısını bulmak amacıyla araştırma örnekleme araç iki hafta arayla uygulanmış ve pearson korelasyon katsayısı $r = .61$ olarak bulunmuştur. Cevaplama sistemi her ifade için “(5) Tamamen katılıyorum” ve “(1) Hiç katılmıyorum” arasında değişen 5'li likert ölçeği şeklindedir. Her bir maddenin puanları 1 ile 5 arasında değişmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 28, en yüksek

puan ise 140'dır. Yüksek puan eş seçimi konusundaki sınırlandırıcı inanç düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir.

REST Ölçeği'nin alt boyutları ile toplam puanlar açısından cinsiyete göre bir fark olup olmadığına bakıldığında, sadece "yalnız ve tek doğru" alt boyutu için kadınlar lehine bir farklılık bulunurken, "beraber yaşama" alt boyutu için ise erkekler lehine bir farklılık bulunmuştur. Ölçeğin genelinde ise cinsiyete göre bir farklılık elde edilmemiştir. "Yalnız ve tek doğru" inancına sahip bir kişi, dünyada evlenebileceği tek ve yalnızca bir doğru kişi olduğunu düşünür. Bu durum, dünyada bir yerlerde ruh ikizinin olduğu ve evlilikle bunun bütünleşmeyeceği anlamına gelmektedir (Larson, 1992). Benzer şekilde ölçeğin orijinalinde de Cobb, Larson ve Watson (2003) tarafından yapılan çalışmada "yalnız ve tek doğru" boyutlarında kadınlar lehine bir anlamlı farklılık bulunmuştur. Türk toplumu için düşünce olursak kadınların bu düşünceye sahip olmasının çokta şaşırtıcı bir sonuç olduğu söylenemez. Özellikle bazı yörelerde ailelerin kız çocuklarına ilişkin söylemleri göz önüne alındığında (örneğin; "gelinlikle girdiğin yerden, sadece kefenle çıkarsın", "insan hayatta bir kere evlenir" gibi) eş seçme sürecinde evliliğe bakış açısında böyle bir inanç sistemi oluşturması mümkündür. "Beraber yaşama" alt boyutu için ise erkekler lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. "Beraber yaşama" inancının evlenmeden önce kişinin evleneceği kişiyle birlikte yaşadığında evlilikte mutlu olma şansını artırabileceği (Larson, 1992) düşüncesini temsil etmesi bu sonucu desteklemektedir. Bu konuda yapılan diğer çalışmalar da ise (DeMaris ve Rao, 1992; Kamp Dush, Cohan ve Amato, 2003; Larson, 1988; Popenoe ve Whitehead, 2002) evlenmeden önce birlikte yaşayan çiftlerin yaşamayan çiftlere göre daha fazla boşandıkları bulunmuştur. Bu sonuçlar ise araştırmanın bulgularını desteklemektedir.

Ölçeğin geneline bakıldığında kadın ve erkeklerin ortalama puanları arasında bir fark bulunmaması cinsiyete göre eş seçimi konusundaki sınırlandırıcı inançların değişmediğini göstermektedir. Benzer şekilde ölçeğin orijinalinde de Cobb, Larson ve Watson (2003) tarafından yapılan çalışmada "yalnız ve tek doğru", "tam güven" ve "idealleştirme" alt boyutlarında kadınlar lehine anlamlı bir farklılık bulunurken, ölçeğin genelinde cinsiyetler arasında bir farklılık bulunmamıştır. Benzer çalışmalar da aynı bu sonucu destekler niteliktedir (Sharp ve Ganong 2000; Vural ve Temel, 2010).

REST Ölçeği üzerinde bundan sonra yürütülecek çalışmalarda ölçeğin cinsiyet rolleri, romantik inançlarla ilişkisine bakılabilir. Aynı zamanda eş seçimine yönelik bu sınırlandırıcı inançların; yaş, ilişki tecrübesi, kişilik, aile tipi değişkenleriyle olan ilişkilerine bakılabilir. Bu sonuçlar, evliliğe hazırlanan genç bekar yetişkinlerle çalışan profesyoneller için önemli göstergelerdir. Evlilik öncesi danışmanlar ve eğitimciler, eş seçimi konusunda aşırı seçici olan veya yeterince seçici olmayan bekar bireylerin, bu inançlarını gözden geçirmelerine yardımcı olmalıdır. Bu türden inançları anlama, bireylerin evliliğe daha iyi hazırlanmalarına yardımcı olması için terapistlere, evlilik öncesi danışmanlara ve evlilik konusundaki eğitimcilere yardımcı olabilir. Bu yönde sürdürülecek çalışmaların özellikle evlilik alanında yürütülecek araştırmalara önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak, bu araştırma kapsamında uyarlaması yapılan REST Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarından elde edilen bulgular, ölçeğin bekar üniversite öğrencilerinin eş seçimi konusundaki sınırlandırıcı inançlarını ve tutumlarını geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçmek amacıyla kullanılabileceğini göstermektedir.

Kaynaklar

- Alpar, R. (2003). *Uygulamalı çok değişkenli istatistiğe giriş*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Bagarozzi, A. D. (1997). Marital Intimacy Needs Questionnaire: Preliminary report. *The American Journal of Family Therapy*, 25(3), 285-290.
- Browning, J. ve Dutton D. (1986). Assessment of wife assault with the conflict tactics scale: Using couple data to quantify the differential reporting effect. *Journal of Marriage and Family*, 48 (2), 375-379.
- Büyüksahin, A. ve Hovardaoğlu, S. (2004). Çiftlerin aşka ilişkin tutumlarının Lee'nin çok boyutlu aşk biçimleri kapsamında incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 19(54), 59-72.
- Cobb, N. P., Larson, J. H. ve Watson, W. L. (2003). Development of the attitudes about romance and mate selection scale. *Family Relations*, 52, 222-231.
- DeMaris, A. ve Rao, K. V. (1992). Premarital cohabitation and subsequent marital stability in the United States: A reassessment. *Journal of Marriage and the Family*, 54, 178-190.
- Eidelson, R. J. ve Epstein, N. (1982). Cognition and relationship maladjustment: development of a measure of dysfunctional relationship beliefs. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 50, 715-720.
- Frery, R. B. (15 Ağustos 2000). Reliability of test scores. Elde edilme tarihi: 13 Mayıs 2004. <http://www.testscoring.vt.edu/memo08.html>

- Greenberg, E. F. ve Nay, W. R. (1982). The intergenerational transmission of marital instability reconsidered. *Journal of Marriage and the Family*, 44, 335-347.
- Gross, L. (1944). A belief pattern scale for measuring attitudes toward romanticism. *American Sociological Review*, 9(5), 463-472.
- Kalkan, M. (2006). İlişkilerde inanç envanterinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(25). 45-54.
- Kamp Dush, C. M., Cohan, C. L. ve Amato, P. R. (2003). The relationship between cohabitation and marital quality and stability: Change across cohorts? *Journal of Marriage and the Family*, 65 (2), 539-549.
- Karasar, N. (1995). *Bilimsel araştırma yöntemi*. 7. Basım, Ankara: Sim Matbaası.
- Kışlak-Tutarel, Ş. (2002). İlişkilerde mutluluk ölçeği (İMÖ): Güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Kriz Dergisi*, 10 (1), 37-43.
- Kline, R. B. (2005). *Principle and practice of structural equation modeling*. New York: The Guilford Press.
- Kurdek, L. A. (1993). Predicting marital dissolution: a 5-year prospective longitudinal study of newlywed couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64, 221-242.
- Larson, J. H. (1988). The Marriage quiz: college students' beliefs in selected myths about marriage. *Family Relations*, 37, 3-11.
- Larson, J. H. (1992). "You're my one and only": Premarital counseling for unrealistic beliefs about mate selection. *American Journal of Family Therapy*, 20, 242-253.
- Larson, J. H. ve Holman, T. B. (1994). Premarital predictors of marital quality and stability. *Family Relations*, 37, 3-11.
- Larson, J. H. (2000). *Should we stay together?*. San Francisco: Jossey-Bass A Willey Company.
- Murphy, K. R. ve Davidshofer, C. O. (1998). *Psychological testing*. 4th Edition, New Jersey: Prentice – Hall Inc. Simon and Schuster / A Viacom Company Upper Saddle River.
- Öner, N. (1987) Kültürlerarası ölçek uyarlamasında bir yöntembilim modeli. *Psikoloji Dergisi*, 6(21), 80–83.
- Popenoe, D. ve Whitehead, B. D. (2002). *The top ten myths of marriage*. The national marriage project. Elde edilme tarihi: 08-04-2010. <http://marriage.rutgers.edu>.
- Priest, J.; Burnett, M.; Thompson, R.; Vogel, A. ve Schvaneveldt, P. L. (2009). Relationship dissolution and romance and mate selection myths. *Family Science Review*, 14, 48-57.
- Sakallı, N. ve Curun, F. (2001). Romantik ilişkilerle ilgili kalıpyargılara karşı tutumlar. *Tecrübi Psikoloji Çalışmaları*, 22, 31-45.
- Saunders, S ve Munro, D. (2001). The construction and validation of a consumer orientation questionnaire (scoi) designed to measure Fromm's (1955) Marketing Character in Australia. *Social Behavior and Personality*, 28(3), 219 –24.
- Sharp, E. A. ve Ganong, L. H. (2000). Raising awareness about marital expectations: Are unrealistic beliefs changed by integrative teaching?. *Family Relations*, 49(1), 71-76.
- Spanier, B. G., (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and Family*, 38(1), 15-28.
- Stinnett, N. (1969). Readiness for marital competence. *Journal of Home Economics*, 61, 683-686.
- Sümer, N. ve Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örnekleme üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14 (43), 71-109.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2001) *Using multivariate statistics*, Boston: Allyn and Bacon.
- Vural, B. K. ve Temel A. B. (2007). Evliliğe yönelik inançlar ve tutumlar: Sağlık İnanç Modeli Ölçeği'nin Türk toplumu için geçerlilik ve güvenilirliğinin incelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 23(2), 31-50.
- Vural, B.K. ve Temel A. B. (2010). Cinsel doyumun yordanmasında bazı faktörlerin incelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(1), 24-34.